

Agencija za mobilnost i programe Europske unije

Seminar: Euroguidance seminar o profesionalnom usmjeravanju

Spremnost za profesionalni izbor

Prof. dr.sc. Vlasta Vizek Vidović

vvizek@idi.hr

Split, 20. i 21. travnja, 2015.

Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja
Centre for Educational Research and Development

Kako je počelo?

Career pattern study

1951. g – 1957 g.

Longitudinalna studija skupine srednjoškolaca od početka srednje škole do ulaska u prvo zanimanje ili studij

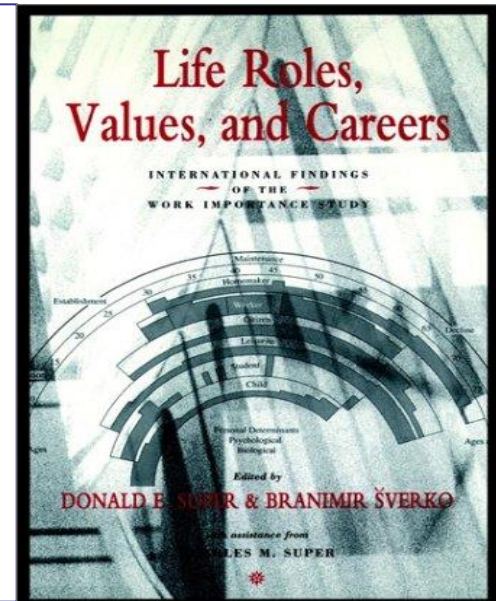
Work importance study

Važnost rada u životu pojedinca

Projekt 1979. – 1995.

Upitnik V – radne vrijednosti

Upitnik S – životne uloge

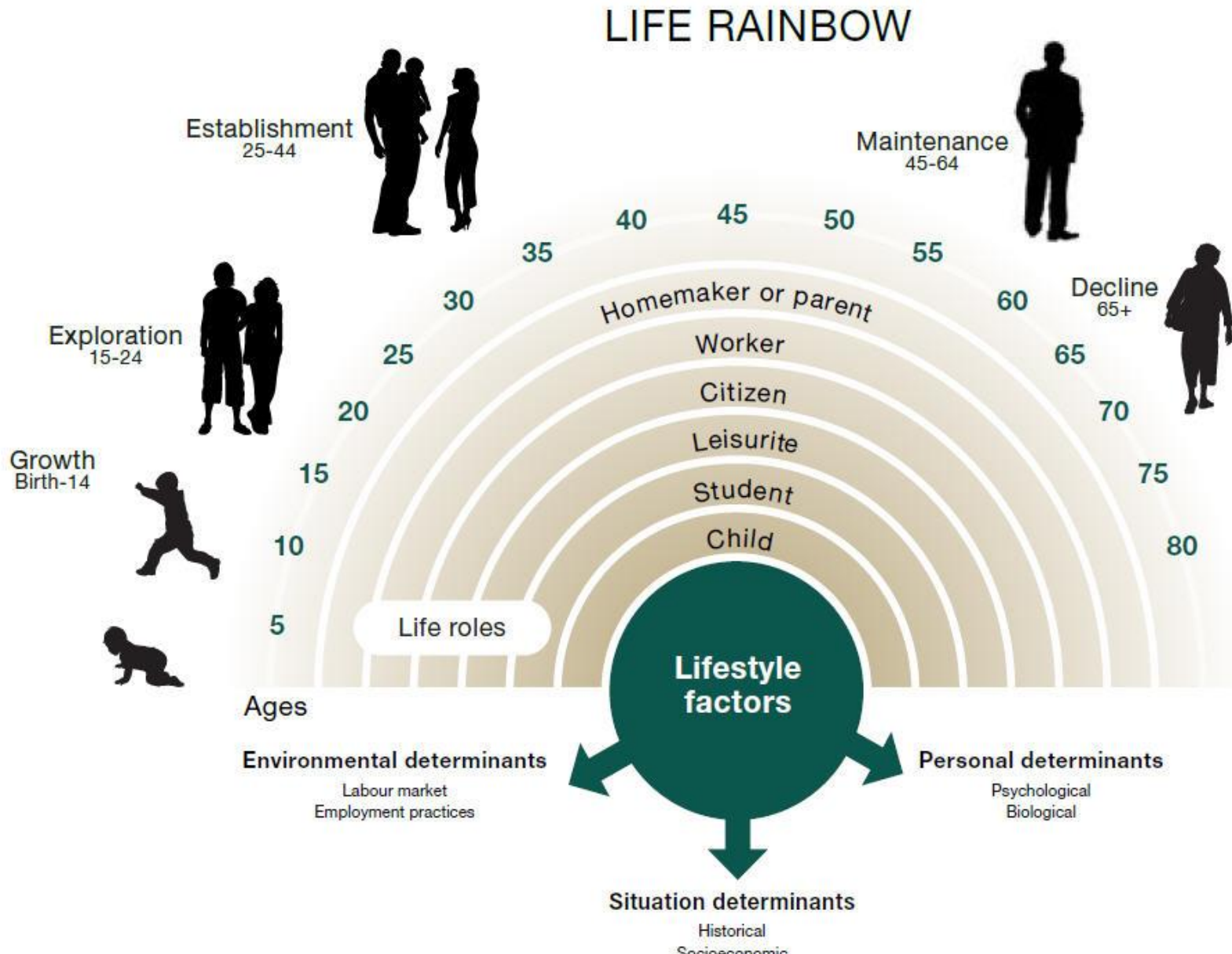

Rođen 10. 7. 1910.
Honolulu, Hawaii
Umro 21.6. 1994.
Savannah, Georgia

Superova Teorija profesionalnog razvoja: osnovne postavke i pojmovi

- **Profesionalni razvoj** je cjeloživotni proces razvoja i realizacije pojma o sebi u području rada (*Tko sam ja u svijetu rada?*).
- Ljudi se razlikuju prema svojim sposobnostima, osobinama ličnostima, potrebama, vrijednostima, interesima i slici o sebi. Te im osobine omogućavaju da se osposobe za različita zanimanja.
- Radno zadovoljstvo je određeno stupnjem u kojem smo uspješni realizirati svoj profesionalni pojam o sebi.
- Tijekom profesionalnog razvoja donosimo odluke vezane uz izbor zanimanja koje određuju naš karijerni put.
- Osobina koja određuje uspješnost u donošenju karijernih odluka je **spremnost za profesionalni izbor** (*career maturity, vocational maturity*).

Superov model profesionalnog razvoja

Zadaci pojedinih faza profesionalnog razvoja

Zadatak	Dob	Opis zadatka
Kristalizacija	13 -18	Upoznavanje sebe i svijeta rada; formiranje prvih općih profesionalnih ciljeva
Specifikacija	19 - 21	Prikupljanje detaljnijih informacija; uže određivanje željenog područja rada i zanimanja
Implementacija	21 - 24	Obrazovanje i osposobljavanje za određeno zanimanje
Stabilizacija	24 - 35	Stjecanje radnog iskustva i učvršćivanje karijere
Konsolidacija	35 - 60	Napredovanje u karijeri, jačanje kompetencija
Priprema za izlazak	60 i više	Planiranje aktivnosti nakon povlačenja

Spremnost za profesionalni izbor

- ...jest mogućnost izvršavanja razvojnih zadataka vezanih uz odlučivanje o profesionalnim izborima primjerenih stupnju profesionalnog razvoja u kojoj se osoba nalazi. (*Super, 1969.*)
- ... podrazumijeva mogućnost donošenja odluka o izboru zanimanja koje se temelje na usklađenosti slike o sebi (vrijednosti, interesa, sposobnosti) sa zahtjevima preferiranog zanimanja (*Crites, 1975.*)
- Profesionalnim usmjeravanjem i savjetovanjem pomaže se osobi u razvoju integrirane i realistične slike o sebi i svojoj ulozi u svijetu rada.

Srodni pojmovi: spremnost za školu, spremnost za čitanje

Roditeljska podrška

Naravno da možeš postati sistem analitičar...
ali reci tati što radi sistem analitičar?

Dimenzije spremnosti za profesionalni izbor

Super i Thompson (1979) utvrdili su 6 dimenzija spremnosti za profesionalni izbor:

1. svijest o potrebi za planiranjem
2. vještine odlučivanja
3. znanje o izvorima informacija
4. opće ideje o razvoju karijere
5. opće informacije o svijetu rada
6. specifične informacije o preferiranim zanimanjima

Mjerenje spremnosti za profesionalni izbor

1. *Career development inventory CDI* (Super i sur. 1981.)

Upitnik o razvoju karijere -hrvatska prilagodba namijenjena 8. razredu osnovne škole (Vizek Vidović i Vlahović Štetić, 1990)

- *Skala planiranja karijere- motivacijska*
- *Skala informiranja - motivacijska*
- *Skala odlučivanja - kognitivna*
- *Skala poznavanja svijeta rada - kognitivna*
- *Skala preferiranog zanimanja - kognitivna*

Primjeri čestica

- **Planiranje (15)**

Razmišljam o nastavku školovanja na fakultetu.

- To je predaleko i još me ne zanima.
- Ne razmišljam puno o tome jer ne znam kako ću uspjeti u srednjoj školi.
- Ponekad razmišljam o tome, vjerojatno ću upisati fakultet, ali još ne znam koji.
- Dosta razmišljam o tome i vjerujem da ću upisati željeni fakultet,

- **Informiranje (16)**

RODITELJI kao izvor informacija

- Već sam se obratio za savjet*
- Sigurno ću se obratiti za savjet*
- Vjerojatno ću se obratiti za savjet*
- Neću se obratiti za savjet*

Primjeri čestica

Odlučivanje (15)

Branka se ne može odlučiti između poziva medicinske sestre i veterinarske tehničarke, što da radi?

- a. utvrditi koji je od tih poslova bolje plaćen*
- b. pitati roditelje što oni misle da bi za nju bilo bolje*
- c. razmisliti voli li više rad s ljudima ili sa životinjama*
- d. ispitati mogućnost zaposlenja za ova zanimanja*

Poznavanje svijeta rada (15)

Ako u svom poslu dolaziš u dodir sa strankama važno je da:

- a. Pokažeš kako o svom poslu znaš više od njih.*
- b. Shvatiš što žele i pokušaš im pomoći.*
- c. Uradiš točno prema uputama kako ti je naređeno.*
- d. Učiniš sve kako bi tvoja tvrtka ostvarila što veću dobit.*

Aktivnost 1.

Pogled izvana

- *Navedite i zapišite koja su to učenička ponašanja prema kojima možete prepoznati učenika/icu spremne za profesionalni izbor:*

- _____

- _____

- *Navedite i zapišite koja su to učenička ponašanja prema kojima možete prepoznati učenika/icu nespremne za profesionalni izbor:*

- _____

- _____

Aktivnost 2.

Pogled iznutra

- Career maturity inventory, CMI rev. (Crites, 1995.)
- Upitnik profesionalne zrelosti

Ključ za rješavanje

Briga = 1 (D), 5 (D), 9(D), 13(D), 17(D), 21(D)

Znatiželja = 2(D), 6(D), 10(D), 14(D), 18(D), 22(D)

Samopouzdanje = 3(D), 7(D), 11(D), 15(D), 19(D), 23(D)

Savjetovanje = 4(D), 8(A), 12(A), 16(D), 20(A), 24(A)

Korelati i odrednice spremnost

(Patton i Lokan, 2001)

- **dob**: općenito stariji učenici pokazuju viši stupanj spremnosti i razlike su veće u prelaznim godinama ((14.g. 18.g., 22.g)
- **rod** – na kraju osnovne i srednje škole djevojčice pokazuju viši stupanj spremnosti od dječaka i to u zapadnim zemljama (ne i u Africi i Aziji)
- **socio-ekonomski status** – veze nema ili je vrlo slaba
- **vrsta studija** – studenti stručnih/profesionalnih studija imaju višu spremnost od tzv. liberalnih studija
- **radno iskustvo u srednjoj školi** – nije značajno povezano

Odrednice (prediktori)

Kod dječaka najjača odrednica je dob

Kod djevojčica najvažnije odrednice su osjećaj

obiteljske povezanosti i unutrašnje mjesto kontrole

Vrste podrške u razvoju spremnosti za izbor zanimanja

Kognitivno- bihevioralna podrška u poticanju razvoja generičkih vještina:

- samorefleksija o vlastitim osobinama
- planiranje osobnih ciljeva i praćenje realizacije
- donošenje životnih odluka
- socijalne vještine: samopredstavljanje i pregovaranje

Informacijska podrška u upoznavanju svijetu rada: vrste i zahtjevi zanimanja

Emocionalna podrška u poticanju pozitivne slike o sebi:

- doživljaj samoefikasnosti
- unutrašnji osjećaj kontrole
- samopoštovanje

HVALA NA SURADNJI!

- Što mi je najvažnije?
- Imam pitanje o.....
- Komentar dana: